

Қажығали Мұханбетқалиұлы атындағы орта мектеп – гимназия

Бекітемін:

Мектеп директоры:

Б.Ж.Нуртазина

2024 ж.

«Бес асық» үйірмесінің жылдық жоспары

Үйірме жетекшісі:

А.ТЫНЫШТЫК

2024-2025 оқу жылы

«Тоғызқұмалақ» үйірмесінің өтетін уақыты

Сейсенбі	Бейсенбі
9:00 – 11:00	9:00 – 11:00

Тоғызқұмалақ ойынының негізгі ережелері:

Тоғызқұмалақ ойыны арнайы тақтада екі адам арасында ойналады. Ойын тақтасы 2 қазан, 18 отау, 162 құмалақтан тұрады. Ойын басында әр ойыншыға бір қазан, тоғыз отауға тоғыз-тоғыздан салынған 81 құмалақ тиесілі. Алғашқы жүріс жасаған ойыншыны бастаушы, екінші жүріс жасаған ойыншыны қостаушы деп атайды. Жүріс жасау үшін өз жағыңыздағы отаулардың бірінен сегізін алып, біреуін орнында қалдырып, қалған құмалақтарды қолға алып, солдан оңға қарай бір-бірлеп таратамыз. Тарату сәтінде құмалақтар өз отауларымыздан асып кететін болса, қарсыластың отауына таратамыз. Егер соңғы құмалақ қарсыластың тақ санды құмалағы бар отауына түсіп, ондағы құмалақтарды жұп қылса (2, 4, 6, 10, 12), сол отаудағы құмалақтар ұтып алынып, өз қазанымызға салынады. Егер соңғы құмалақ қарсыластың жұп санды құмалағы бар отауына түсіп (3 құмалақтан басқа), тақ қылса немесе өз отауымызға түссе, құмалақ «Х» деген шартты таңбамен белгіленеді. Тұздық ойында бір рет алынады және №9 отадан ешқашан алынбайды. Сондай-ақ тұздық аттас отаулардан алынбайды. Мәселен, егер бастаушы сіздің №2 отауыңызға тұздық қойса, сіз оның №2 отауына тұздық сала алмайсыз.

Мақсаты:

Білімділігі: Оқушыларға тоғызқұмалақ ойынын түсіндіру және үйрету

Дамытушылығы: Оқушылардың үйірмегедеген қызығушылығын арттыру мақсатында, тоғызқұмалақ-тың ережелерін түсіндіру және көрсету

Тәрбиелілігі: Оқушыларды адалда, иманды, ақыл-ой өрісін дамыту мақсатындатәрбиелеу

Қазақ халқының ежелгі ұлттық спортының бірі – тоғызқұмалақ. Зерттеушілердің пайымдауынша, бұл ойынның пайда болуы шамамен 4 мың жылдық кезенді қамтитын көрінеді. Алайда, өкінішке қарай, елімізде тоғызқұмалақ ойыны туралы білетін жандар өте аз.

Осыған орай, бүгінгі тақырыбымызда оқушыларды аталмыш ойынмен таныстырсақ дейміз. Бүгінде тоғызқұмалақ ойынының әлемде әртүрлі үлгілері бар. Мәселен, Египетте осыған ұқсас ойынды «калах» деп атаса, Шри-Ланкада «олинда калия», қырғыздарда «тогузкоргоол», африкалықтарда «манкала», «габата», «абапа», «нам-нам», «бао», «тамподуо», «омвесо», «маработ» деп аталады екен.

Сол сияқты америкалықтарда да тоғызқұмалақтың өз үлгілері бар. Олар оны «аджи-бото» немесе «варри роунд» деп атайды.

«Бес асық» үйірмесінің бағдарламасы

№	Сабақтың тақырыбы	Сағат саны	Күні
1	Асық ойынының шығу тарихы. Ойын ережесін түсіндіру. Асық ойынының түрлерімен таныстыру.	2	03-06.09.2024
2	Асық ойынының түрлерімен танысу. Бес асықты алақанда ұстап иіріп тастау. Асықты жоғары лақтырып қағып алу әдістерін үйрету.	2	10-13.09.2024
3	Асықты жоғары лақтырып қағып алу әдістерін қалыптастыру. Бірлік ойын әдісін үйрету.	2	17-20.09.2024
4	Бес асық ойыны. Бірлік ойын әдісін қалыптастыру. Екілік ойын әдісін үйрету.	2	24-27.09.2024
5	Бес асық ойыны. Бірлік ойын әдісін шыңдау. Екілік ойын әдісін қалыптастыру.	2	01-04.10.2024
6	Бес асық ойыны. Екілік ойын әдісін шыңдау. Үштік ойын әдісін үйрену.	2	08-11.10.2024
7	Бес асық ойыны. Үштік ойын әдісін қалыптастыру. Төрттік ойын әдісін үйрету. Асықтардың арасы 2м болады.	2	15-18.10.2024
8	Бес асық ойыны. Үштік ойын әдісін шыңдау. Төрттік ойын әдісін қалыптастыру	2	22-25.10.2024
9	Бес асық ойыны. Төрттік ойын әдісін шыңдау. Бес асық ережесі бойыншы үйретілген ойын түрлерінің топтық әдіс тәсілдерін шыңдау.	2	05-08.11.2024
10	Бес асық ойыны. Үйретілген ойын түрлерінің топтық әдіс тәсілдерін шыңдау. Жалақ ойын әдісін үйрету.	2	12-15.11.2024
11	Бес асық ойыны. Жалақ ойын әдісін қалыптастыру. Алақан ойын әдісін үйрету.	2	19-22.11.2024
12	Бес асық ойыны. Жалақ ойын әдісін шыңдау. Алақан ойын әдісін қалыптастыру.	2	26-29.11.2024
13	Бес асық ойыны. Алақан ойын әдісін шыңдау. Төртбұрыш ойын әдісін үйрету. Сұқ саусақпен үш рет артқа қарай кілемді үйкелеу.	2	03-06.12.2024

14	Бесасық ойыны. Төртбұрыш ойын әдісін қалыптастыру. Алмастыру ойын әдісін үйрету.	2	10-13.12.2024
15	Бес асық ойыны. Төртбұрыш ойын әдісін шыңдау. Алмастыру ойын әдісін қалыптастыру.	2	17-20.12.2024
16	Бес асық ойыны. Алмастыру ойын әдісін шыңдау. Бес асық ережесі бойынша үйретілген ойын түрлерінің топтық әдіс тәсілдерін шыңдау.	2	24-27.12.2024
17	Бес асық ережесі бойынша үйретілген ойын түрлерінің топтық әдіс тәсілдерін шыңдау. Үндемес ойын әдісін үйрету.	2	10-14.01.2025
18	Бес асық ойыны. Үндемес ойын әдісін қалыптастыру. «Сарт – сұрт» ойын әдісін үйрету. Жоғары лақтырылған асықты ұстар кезде екі рет сарт – сұрт дыбысын шығару.	2	17-21.01.2025
19	Бес асық ойыны. Үндемес ойын әдісін шыңдау. «Сарт – сұрт» ойын әдісін қалыптастыру.	2	24-28.01.2025
20	Бес асық ойыны. «Сарт – сұрт» ойын әдісін шыңдау. Қаршу ойын әдісін үйрету.	2	31.01.2025 04.02.2025
21	Бес асық ойыны. Қаршу ойын әдісін қалыптастыру. Нәби ойын әдісін үйрту.	2	07-11.02.2025
22	Бес асық ойыны. Қаршу ойын әдісін шыңдау. Нәби ойын әдісін қалыптастыру.	2	14-18.02.2025
23	Бес асық ойыны. Нәби ойын әдісін шыңдау. Бес асық ережесі бойынша үйретілген ойын түрлерінің топтық әдіс тәсілдерін шыңдау.	2	21-25.02.2025
24	Бес асық ойыны. Бес асық ережесі бойынша үйретілген ойын түрлерінің топтық әдіс тәсілдерін шыңдау.	2	28.02.2025 04.03.2025
25	Бес асық ойыны. Ереже бойынша үйретілген ойын түрлерінің командалық әдіс тәсілдерін шыңдау.	2	07.03.2025 11.03.2025
26	Бес асық ойыны. Ереже бойынша үйретілген ойын түрлерінің командалық әдіс тәсілдерін шыңдау.	2	14-18.03.2025
27	Бес асық ойын түрлерін жекелей шеберлікпен ойнау әдіс тәсілдерін шыңдау.	2	01-04.04.2025

28	Бес асық ойын түрлерін жекелей шеберлікпен ойнау әдіс тәсілдерін шыңдау.	2	08-11.04.2025
29	Бес асық ойыны. Бес асық ойын түрлерін жекелей шеберлікпен ойнау әдіс тәсілдерін шыңдау. Ұпай жинау әдісін үйрету.	2	15-18.04.2025
30	Бес асық ойыны. Бес асық ойын түрлерін жекелей шеберлікпен ойнау әдіс тәсілдерін шыңдау. Ұпай жинау әдісін үйрету.	2	22-25.04.2025
31	Бес асық ойыны. Бес асық ойын түрлерін жекелей шеберлікпен ойнау әдіс тәсілдерін шыңдау. Ұпай жинау әдісін қалыптастыру, шыңдау.	2	29.04.2025 02.05.2025
32	Бес асық ойыны. Ереже бойынша командалық ойын әдіс тәсілдерін шыңдау.	2	06-09.05.2025
33	Бес асық ойыны. Ереже бойынша командалық ойын әдіс тәсілдерін шыңдау.	2	13-16.05.2025
34	Бес асық ойыны. Ереже бойынша командалық ойын әдіс тәсілдерін шыңдау.	2	20-23.05.2025

«Бес асық» үйірмесіне қатысатын оқушылар тізімі

№	Аты – жөні	Сыныбы
1	Батесова Нұрханым	9 а
2	Болатова Шұғыла	9 а
3	Нұрбекқызы Эльбина	9 а
4	Ертай Ақалтын	9 а
5	Қабылбек Әсел	8 ә
6	Аманжол Ясина	4 ә
7	Ертай Ұлдай	4 ә
8	Серік Айым	4 ә
9	Амандық Ұлпан	4 а
10	Жеткізгенова Айзере	4 а
11	Мақсұтова Ақгүл	3 б
12	Нұрбек Назым	3 б
13	Нұрбекқызы Хабиба	2 ә
14	Тайбекова Аяна	2 ә
15	Орынбасар Іңкәр	2 ә